**CZU: 070.41:004:347.78** **https://doi.org/10.59295/sum11(6)2025_16**

# PLAGIATUL ȘI DREPTURILE DE AUTOR ÎN JURNALISMUL ONLINE

***Ilinca FIODOROV,***
*Universitatea de Stat din Moldova*

Digitalizarea proceselor editoriale reconfigurează producția și circulația conținutului, cu efecte directe asupra protecției drepturilor de autor. Migrarea activității jurnalistice în mediul online a sporit riscul preluării neautorizate a conținutului și a îngreunat identificarea autorilor unor astfel de practici. Deși există instrumente digitale și un cadru normativ aplicabil, plagiatul continuă să afecteze integritatea profesională și credibilitatea instituțiilor media. Situația reclamă consolidarea mecanismelor de prevenire, monitorizare și sancționare, corelată cu dezvoltarea unei culturi etice în redacții. Formarea continuă a jurnaliștilor, procedurile interne clare, auditul editorial și utilizarea sistematică a detectoarelor de similitudine pot reduce incidența încălcărilor. Implicarea activă a instituțiilor de presă în promovarea respectării drepturilor de autor, completată de colaborarea cu organizații profesionale și autorități, constituie condiții pentru diminuarea plagiatului și pentru menținerea unui spațiu mediatic responsabil, transparent și credibil.

***Cuvinte-cheie:*** *plagiat, drepturi de autor, jurnalism online, mass-media, etică, responsabilitatea media, furt intelectual.*

## PLAGIARISM AND COPYRIGHT IN ONLINE JOURNALISM

The digitalization of editorial processes is reconfiguring the production and circulation of content, with direct effects on copyright protection. The migration of journalistic activity to the online environment has increased the risk of unauthorized appropriation of content and has made it more difficult to identify the perpetrators of such practices. Although digital tools and an applicable regulatory framework exist, plagiarism continues to undermine professional integrity and the credibility of media institutions. This situation calls for strengthening prevention, monitoring, and sanctioning mechanisms, coupled with the development of an ethical culture in newsrooms. Ongoing training of journalists, clear internal procedures, editorial auditing, and the systematic use of similarity detectors can reduce violations. Active involvement of media institutions in promoting compliance with copyright, complemented by collaboration with professional organizations and authorities, is essential to reducing plagiarism and maintaining a responsible, transparent, and credible media space.

***Keywords:*** *plagiarism, copyright, online journalism, digital media, ethics, media responsibility, intellectual property theft.*

Noile tehnologii digitale au adus schimbări care au afectat forma tradițională a materialelor jurnalistice, întrucât ele au propus alternative legate, în primul rând, de transmisiunile live și de interactivitatea produselor media. Astfel, în spațiul media online informațiile prezentate drept știri provin nu doar din rapoartele activității de teren, ci din surse diverse, așa precum: agenții de știri, site-uri web, bloguri și rețelele de socializare. Dat fiind acest fapt, iau amploare și se obțin noi forme de manifestare a fenomenului plagiatului. Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, plagiatul presupune însușirea (integrală sau parțială) a operelor literare, artistice sau științifice ale altcuiva și prezentate drept creație personală [5], iar imitatul este a lua ca model opera sau felul de a lucra al unui artist, al unui scriitor etc. (a reproduce cu fidelitate; a copia) [6].

Orice material jurnalistic publicat pe o platformă digitală devine accesibil unui public vast într-un timp foarte scurt. Această accesibilitate facilitează tendința unor jurnaliști de a prelua parțial sau integral conținuturi străine fără a respecta drepturile de autor. Pentru a înțelege cum se produce acest fenomen, este necesar să analizăm mai întâi modul în care informația este accesată și distribuită. Astfel, una dintre formele plagiatului este atunci când un jurnalist reproduce conținutul unui alt autor fără a-l cita corespunzător sau fără a obține permisiunea acestuia. Acest lucru poate fi făcut fie prin copierea directă a textului, fie prin modificarea ușoară a acestuia pentru a părea original, dar fără a menționa sursa inițială. O altă formă de plagiat este atunci când un jurnalist preia doar idei sau concepte dintr-o sursă, fără a le atribui autorului. Pe de

altă parte, imitatul în jurnalism este o formă subtilă de plagiat, în care un jurnalist sau o publicație încearcă să imite sau să reproducă în mod deliberat stilul, tonul sau chiar subiectele altei surse fără a menționa clar sursa originală. Acest lucru poate fi făcut pentru a capitaliza pe popularitatea sau credibilitatea sursei originale sau pentru a obține beneficii personale sau profesionale fără a investi efort în producerea de conținut original. În multe cazuri, imitatul poate fi subtil și poate trece neobservat de către cititori sau chiar de către editorii de conținut.

În mass-media, țintă a plagiatului adesea devin nu doar textele, ci și imaginile sau fotografiile. Preluarea fotografiilor fără permisiunea autorului/protagonistului, de asemenea, este o formă de plagiere frecvent atestată în presă. Jurnaliștii ignoră frecvent importanța citării corecte a surselor și a plasării legendelor corespunzătoare pentru fotografiile care însoțesc articolele lor. De asemenea, se constată că, în majoritatea cazurilor, imaginile cu persoanele despre care este vorba în articol sunt adesea extrase din arhivele personale ale eroilor. Acest comportament subminează credibilitatea informațiilor prezentate și încalcă standardele etice ale jurnalismului, precum transparența și drepturile de autor.

Printre cele mai frecvent întâlnite tehnici de plagiere în mass-media se înscriu următoarele:

- Prezentarea unei lucrări de către autor ca fiind creația proprie, în timp ce aceasta nu îi aparține;
- Modificarea doar a unei părți a cuvintelor sau ideilor, fără a menționa sursa de unde au fost preluate;
- Utilizarea ideilor altcuiva fără a indica clar proprietarul acestora și sursa de proveniență;
- Citarea corespunzătoare a surselor consultate, cu excepția situațiilor în care nu sunt menționate toate ideile și argumentele preluate;
- Citarea incorectă a sursei;
- Citarea sursei, însă fără a include între ghilimele textul preluat;
- Adopția ideilor, pasajelor și cuvintelor din sursele consultate într-un mod astfel încât acestea să reprezinte majoritatea lucrării, fără a face referire la sursa originală [13].

Problema plagiatului a fost abordată în cadrul webinarului „Plagiatul și dreptul de autor în Republica Moldova” [14]. În cadrul acestei activități au fost analizate mai multe procedee prin care se realizează actul de plagiere, așa precum:

- Clona – aceasta se referă la practica de a prelua și utiliza integral textul din lucrarea altui autor fără a menționa sursa și fără a aduce contribuții sau interpretări personale;
- Copierea – în conținutul lucrării, se găsesc pasaje de text care includ fragmente semnificative de text preluate din altă sursă, însă fără a fi citate corespunzător sau să fie menționată sursa acestora;
- Găsește-schimbă – adaptarea unor termeni și expresii din conținutul altei lucrări, însă păstrând conținutul esențial din sursa preluată;
- Parafrazarea – reformularea radicală a câtorva lucrări astfel încât acestea să se potrivească după conținut;
- Reciclarea – este cunoscut și sub formă de „autoplagiere” și presupune utilizarea propriilor lucrări fără a recurge la citarea pasajului preluat;
- Hibrid – într-o singură lucrare se recurge la integrarea citărilor realizate corect cu fragmente copiate din alte lucrări, fără indicarea sursei;
- Confuzia – este forma de plagiere ce presupune combinarea într-o singură lucrare a materialelor copiate din surse diverse, fără o citare corespunzătoare a acestora;
- Eroarea – aceasta se manifestă prin citarea unor surse care nu există sau se recurge la citarea inexactă a sursei utilizate;
- Agregat – este o lucrare care conține citări corecte ale surselor, dar care este lipsită de contribuția personală a autorului;
- *Re-tweet* – include citarea adecvată, dar se bazează prea mult pe formularea și/sau structura originală a textului.

Plagiatul nu este specific doar mediului jurnalistic, or, obișnuința de a plagia se formează încă în anii de școală, fiind o reminiscență a sistemului educațional autohton. Referitor la acest subiect, cercetătoarea Georgeta Stepanov susține că copiatul este un delict în procesul instructiv-didactic universitar și evidențiază trei forme de manifestare a fenomenului în cauză: „copiatul individual, solidar și colectiv”. Astfel, acțiunea se încadrează în categoria „devianțelor tolerate, deoarece se produce în situațiile în care profesorul tolerea-

ză sau chiar creează, prin indiferență, neinteres sau exigență exagerată, condiții favorabile pentru realizarea acestui act, și atunci când aceste acțiuni nu sunt dezaprobate de colegi" [12]. Atât în învățământul preuniversitar, cât și în cel universitar, tinerii copiază pentru a obține rezultate bune într-un timp limitat – obicei care adesea este preluat și aplicat în practica jurnalistică.

Cazurile de plagiat s-au întețit odată cu apariția jurnalismului online, ceea ce a determinat organizațiile din domeniul media să se autosesizeze în vederea neadmiterii extinderii acestuia. Ca urmare, prevederi cu referire la plagiat au fost incluse în mai multe documente de reglementare și de autoreglementare jurnalistică. De exemplu, *Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova* conține informații foarte clare privind modul de preluare și utilizare a textelor străine. În articolul 24 din acest document se menționează următoarele: „Preluarea fără cost a materialelor jurnalistice se realizează în limita maximă de 500 de semne, dar fără a depăși jumătate din articolul sau știrea preluată. În mod obligatoriu, în aceste cazuri, trebuie citată sursa și autorul informației, iar în cazul portalurilor informaționale trebuie indicat și linkul direct la sursă. Preluarea integrală se poate realiza doar în condițiile unui acord încheiat cu deținătorul drepturilor" [2].

Informații cu referire la plagiatul în mediul jurnalistic se regăsesc și în *Codul de conduită al radiodifuzorilor*. Conform acestuia, plagiatul este „una dintre cele mai mari şi serioase abateri de la deontologia profesională" [1]. Observăm că documentul respectiv doar dă calificative fenomenului plagiatului, făcând referință la deontologia profesională, dar nu oferă nici repere de conduită și nici sancțiunile care pot fi aplicate în raport cu plagiatorii.

Un loc aparte în combaterea plagiatului în practica jurnalistică îl are *Consiliul de Presă*, care este o „structură națională de autoreglementare a activității instituțiilor mass-media și jurnaliștilor din Republica Moldova" [4]. Instituția are misiunea de a promova jurnalismul de calitate, încurajând practicile etice și profesionale pentru a spori standardele de calitate în presă. De asemenea, încurajează comunicarea deschisă și respectul reciproc între jurnaliști. Totodată, *Consiliul de Presă* este un organ de mediere, care examinează toate cazurile de preluare a pasajelor de text fără permisiune și fără includerea unui link activ către sursa originală semnalate de cetățeni. Adesea *Consiliul de Presă* se autosesizează pe marginea unor cazuri de plagiat și inițiază investigarea acestora.

Activitatea de identificare a persoanelor care preiau neautorizat conținuturi din mediul online este adesea o sarcină complicată, întrucât, în jurnalismul online, jurnaliștii publică articole și informații în numele redacției lor, fără a furniza detalii personale despre ei înșiși. Astfel, este dificil să se stabilească cine este responsabil pentru furtul informațional, iar acest aspect poate complica procesul de soluționare a disputelor legate de drepturile de autor și etica jurnalistică în mediul digital.

Un alt impediment rezidă în faptul că producția online adesea este o activitate colectivă, organizată după principiul „reacției în lanț": un jurnalist colectează datele, al doilea le prelucrează, al treilea le mixează, al patrulea selectează pozele, al cincilea le redactează etc., ceea ce face oarecum dificilă sarcina de a identifica la care moment și cine anume a comis frauda.

Pentru a lupta cu fenomenul plagiatului, *Asociația Presei Independente din Republica Moldova* a elaborat *Ghidul de stil cu norme etice pentru jurnaliști*, care prevede că preluarea materialelor, indiferent dacă sunt texte sau fotografii, fără acordul autorului sau publicației este interzisă. Totodată, ghidul subliniază importanța respectării drepturilor de autor ale colegilor, cu mențiunea de „a face trimiteri la numele autorului ori de câte ori jurnalistul va face uz de o lucrare care nu-i aparține. Astfel, fenomenul plagiatului poartă caracter „inadmisibil" [10]. Pentru imprimarea, multiplicarea sau distribuirea materialelor care aparțin altor jurnaliști este nevoie de un acord (verbal sau în scris) cu autorul acestora în ceea ce privește drepturile conexe.

Și cadrul normativ din Republica Moldova include unele prevederi referitoare la protecția conținutului informațional, cum ar fi, de exemplu, *Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe*. Iese în evidență articolul 10 *Conținutul dreptului de autor* al acestui act normativ, care prevede dualismul drepturilor de autor: cu caracter patrimonial (economic) și nepatrimonial (personal, moral). Conform acestui articol, autorul este investit cu drepturi morale asupra operei sale, inclusiv dreptul la paternitate, la integritatea și divulgarea operei, precum și la redactare și retragere [9].

De menționat că legea la care ne referim lasă o anumită libertate interpretativă în protejarea drepturilor de autor. De exemplu, secțiunea a 2-a, referitoare la *Autorizarea utilizării operelor și altor obiecte protejate*, articolul 31, stipulează că „autorul sau titularul dreptului de autor sau al drepturilor conexe poate autoriza alte persoane, printr-un acord, să utilizeze operele sau alte obiecte protejate ale sale” [9]. Astfel, acordul de utilizare trebuie să cuprindă anumite elemente esențiale, printre care:

- modul de utilizare a operei sau a altui obiect protejat;
- termenul de valabilitate;
- teritoriul de acțiune a dreptului;
- cuantumul remunerației sau baza de calcul al acesteia pentru fiecare mod de utilizare a operei sau a altor obiecte protejate;
- condițiile și termenul de plată a remunerației [9].

Articolul 11 *Drepturile patrimoniale* din aceeași lege reglementează drepturile patrimoniale, conferite autorului, care îi acordă acestuia controlul exclusiv asupra „permisiunii sau interdicției de utilizare a operei sale” [9]. Cu toate acestea, în mediul redacțiilor online, observăm că aceste drepturi sunt rareori exercitate în mod efectiv, deoarece conținutul este adesea redistribuit și republicat fără respectarea drepturilor de autor. Este important de menționat că legislația nu abordează explicit situațiile care implică noutăți sau informații simple, elemente care deseori constituie conținutul principal al articolelor jurnalistice, lăsând loc de interpretat în ceea ce privește protecția acestor aspecte în cadrul dreptului de autor.

Și *Codul penal al Republicii Moldova* include prevederi de acest gen. Conform acestuia, încălcarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe atrage după sine răspundere penală. Nerespectarea prevederilor legale poate lua mai multe forme, de la reproducerea operelor sau obiectelor fără acordul titularului de drepturi, până la comercializarea sau oferirea spre comercializare a acestora, inclusiv utilizarea echipamentelor tehnice destinate facilitării accesului la emisiuni protejate prin drepturi de autor. Pe lângă aceste aspecte, legea stipulează și alte forme de încălcare, cum ar fi indicarea informațiilor false despre drepturile de autor sau înlăturarea mijloacelor de protecție a acestora, însușirea paternității sau constrângerea la copaternitate. Astfel, conform art. $185^1$ din Codul penal, persoanele fizice care încălcă dreptul de autor şi drepturile conexe riscă o amendă sau muncă neremunerată în folosul comunității. Amenzile pot fi cuprinse între 1.150 și 1.350 de unități convenționale, iar muncă neremunerată în folosul comunității poate fi impusă în intervalul de la 180 la 240 de ore. În cazul persoanelor juridice, sancțiunile sunt și mai drastice. Acestea pot fi supuse la amenzi între 3.000 și 4.000 de unități convenționale și chiar la privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe o perioadă de la 1 la 5 ani [3].

Cu toate acestea, conceptul de „plagiat” nu este abordat în prezent în cadrul prevederilor legale. Este important de menționat că până în anul 2011 aliniatul 1 al articolului $185^1$ din Codul penal definea „însușirea dreptului de paternitate” ca fiind echivalentă cu termenul „plagiat” [8]. Totuși, în versiunea actuală a legislației, adoptată începând cu 18 noiembrie 2011, termenul „plagiat” a fost eliminat în urma modificărilor legislative, conform Legii Parlamentului nr. 206 din 21 octombrie 2011 (publicată în Monitorul Oficial nr. 197-202 din 18 noiembrie 2011, art. 571). Eliminarea termenului poate induce că această infracțiune nu este considerată la fel de gravă sau că nu mai este tratată cu aceeași severitate.

Deși există prevederi legale pentru protecția drepturilor de autor și a proprietății intelectuale, acestea nu sunt suficient de detaliate pentru a acoperi în mod specific infracțiunile asociate cu preluarea neautorizată a conținutului online. Totodată, aceste legi foarte rar când sunt aplicate în mediul jurnalistic online, pentru că produsele jurnalistice online, de regulă, nu rezultă din activitatea unei singure persoane, ci din efortul comun al tuturor celor implicați în actul de creație, fiind puse în circuitul informațional fără a fi indicat autorul. Se produce astfel „depersonalizarea” produselor jurnalistice, fenomen care adesea creează falsa impresie că acestea nu au autor și ele pot fi preluate fără nicio rezervă. De rând cu acestea, absența unor prevederi specifice doar pentru mediul online nu oferă un cadru legal complet care să fie contracareze acțiunile de plagiere sau de furt intelectual din mediul online.

Potrivit studiului *Percepția Plagiatului în mediul jurnalistic* realizat în 2012 de *Consiliul de Presă din Republica Moldova*, cauzele practicării plagiatului sunt multiple, inclusiv lenea și ignoranța profesională. Totodată, rezultatele au scos în evidență faptul că nu toate cazurile de plagiat sunt identificate; chiar și

atunci când sunt descoperite, de puține ori se întreprind măsuri de sancționare. Totodată, în majoritatea cazurilor, persoanele care au fost victime ale plagiatului nu iau nicio măsură pentru a-și proteja drepturile de autor [11]. Conform cercetării, rezultatele indică faptul că majoritatea participanților consideră că plagiatul este mai des întâlnit în rândul începătorilor care nu au studii jurnalistice, cu toate acestea, există și opinii conform cărora plagiatul este o practică răspândită în toate categoriile de angajați din industria media. La o distanță de mai bine de 10 ani, lucrurile au rămas neschimbate, iar fenomenul de *copy-paste* a luat amploare. Studiul „Media Radar", realizat de jurnalista Victoria Dodon cu scopul de a evalua calitatea presei online din Republica Moldova, scoate în evidență faptul că „redacțiile preiau masiv știrile una de la alta, de multe ori integral și cu același titlu, (..) fără să indice sursa din care au preluat (adică au furat). Asta chiar dacă pe mai multe dintre site-urile de știri din Republica Moldova este scris despre dreptul de a prelua texte într-o anumită limită de caractere și doar cu indicarea sursei" [7].

În ciuda demersurilor depuse de breasla jurnalistică pentru a contracara plagiatul în era digitală, constatăm că acest fenomen persistă. Pentru a aborda eficient această problemă, este imperativ să se implementeze măsuri preventive și să se intensifice eforturile de sensibilizare și educare în rândul comunității jurnaliștilor și al instituțiilor media. O abordare viabilă în soluționarea acestei provocări ar putea consta în includerea subiectului în agenda ședințelor redacționale și în discuțiile desfășurate în cadrul organizațiilor de monitorizare a eticii profesionale. Aceste măsuri ar putea implica dezvoltarea și implementarea unor programe de formare etică pentru jurnaliști, care să sublinieze importanța respectării drepturilor de autor și a practicilor jurnalistice corecte. În același timp, crearea unui cadru de lucru care promovează transparența și responsabilitatea în procesul de redactare și preluare a informațiilor ar putea contribui la reducerea cazurilor de plagiat.

**Referințe bibliografice:**

1. Codul de conduită al radiodifuzorilor, aprobat prin Decizia CCA nr. 127 din 26.12.2007, publicat: 01.02.2008 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 21-24. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=43326&lang=ro# [accesat:17.04.25].
2. Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova. Chișinău, 2011, art.2.4. Disponibil: https://consiliuldepresa.md/upload/cod-deontologic-al-jurnalistului-din-republica-finalpdf-5a427fc6d6d40.pdf [accesat:17.04.25].
3. Codul penal al Republicii Moldova. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140340&lang=ro# [accesat: 17.04.25].
4. Consiliul de Presă. Disponibil: https://www.consiliuldepresa.md/ro/page/despre-consiliu [accesat 09.01.2025].
5. Dicționarul Explicativ al Limbii române. Disponibil la: https://dexonline.ro/definitie/plagiat [accesat 17.04.2025].
6. Dicționarul Explicativ al Limbii române. Disponibil la: https://dexonline.ro/definitie/imitat [accesat 17.04.2025].
7. DODON, V. *Concluzii despre calitatea presei online din Republica Moldova, după o nouă rundă de monitorizare a site-urilor de știri.* Disponibil: https://mediacritica.md/media-radar-concluzii-despre-calitatea-presei-online-din-republica-moldova-dupa-o-noua-runda-de-monitorizare-a-site-urilor-de-stiri/ [accesat: 17.04.25].
8. Legea Nr. 216 din 17-09-2010 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, Publicat: 01-10-2010 în Monitorul Oficial Nr. 191-193 art. 634. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=24104&lang=ro [accesat: 17.04.25].
9. Legea privind dreptul de autor si drepturile conexe. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140664&lang=ro# [accesat: 17.04.25].
10. Macovei, P. *Ghid de stil cu norme etice pentru jurnaliști.* Disponibil: https://www.consiliuldepresa.md/upload/ghid_final.pdf [Accesat: 09.01.25].
11. Percepția plagiatului în mediul jurnalistic, 2012. Disponibil: https://consiliuldepresa.md/upload/Studiu_Perceptia_plagiatului_in_mediul_jurnalistic_2012.pdf [accesat: 17.04.25].
12. STEPANOV, G. Despre un delict în procesul instructiv-didactic universitar. În: *Interferenţe universitare – integrare prin cercetare şi inovare*. Conferinţa ştiinţifică cu participare internaţională, 25-26 septembrie, 2012. Chișinău: CEP USM, 2012, pp. 3-5. 270 p. ISBN 978-9975-71-268-2.

13. Universitatea de Medicină şi Farmacie din Craiova. Comisia pentru Probleme Juridice, Etice şi Disciplină Universitară. Plagiatul și dreptul de autor. Disponibila: http://www.umfcv.ro/files/d/e/Despre%20plagiat.pdf [accesat 17.04.2025].
14. Webinarul „Plagiatul și dreptul de autor în Republica Moldova”. Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=NCU0yfsTOxQ&ab_channel=Agen%C8%9BiadeStatpentruProprietateaIntelectual%C4%83 [accesat 17.04.2025].

**Date despre autor:**
***Ilinca FIODOROV***, doctorandă, Școala Doctorală *Științe Sociale*, Universitatea de Stat din Moldova.
**ORCID:** 0009-0001-5697-9006
**E-mail:** iifiodorov@gmail.com

*Prezentat: 30.09.2025*